

Izabela Symonowicz-Jabłońska, *Baśniowość w kulturze popularnej jako wyzwanie edukacyjne*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń 2016, 207 s.

Przedmiotem recenzji jest książka autorstwa Izabeli Symonowicz-Jabłońskiej *Baśniowość w kulturze popularnej, jako wyzwanie edukacyjne* opublikowana przez Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w 2016 roku.

Izabela Symonowicz-Jabłońska jest doktorem nauk humanistycznych w zakresie pedagogiki, pracuje na Wydziale Nauk Pedagogicznych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, jest również nauczycielem dyplomowanym w Zespole Szkół Uniwersytetu Mikołaja Kopernika Gimnazjum i Liceum Akademickiego w Toruniu. Zainteresowania badawcze autorki skupiają się na problematyce młodego człowieka oraz jego uczestnictwie w kulturze, kształtowaniu wartości moralnych oraz rozwijaniu kompetencji emocjonalnych. Recenzowana pozycja jest efektem rozprawy doktorskiej pod tym samym tytułem, obronionej w 2012 roku na Wydziale Nauk Pedagogicznych UMK w Toruniu pod kierunkiem dr. hab. Henryka Depty, prof. UW.

Recenzowana pozycja ma 207 stron, składa się ze wstępu, trzech rozdziałów oraz zakończenia. Każdy z rozdziałów podzielony jest odpowiednio na podrozdziały, na końcu znajduje się bogata bibliografia i indeks osób.

Praca ma charakter teoretyczny. Autorka w sposób niezwykle interesujący analizuje treści opowieści baśniowych wytwarzanych przez kulturę popularną. We wstępie podejmuje wyjaśnienie problematyki książki, wskazując na wyzwanie, jakie stanowi baśniowość dla wychowania człowieka.

Izabela Symonowicz-Jabłońska w pierwszej części, zatytułowanej *Poetyka i estetyka baśni*, wyjaśnia istotę tego gatunku literackiego, przedstawiając jego właściwości, których źródło jest antropologiczne. Celem pierwszego rozdziału jest określenie baśniowości. W kolejnych podrozdziałach Autorka w sposób logiczny i przemyślany dla całej treści książki pokazuje związki baśni z mitem, omawia jej fantastykę i symbolikę.

Rozdział drugi, zatytułowany *Ramy i obszary kultury popularnej*, składa się z trzech podrozdziałów. W tej części pracy Autorka wskazuje na wielowymiarowość kultury oraz dokonuje rozróżnienia kultury masowej od kultury popularnej poprzez wskazanie właściwości i funkcji tej ostatniej. Jak sama Autorka określa, w poszukiwaniu kultury popularnej w baśniowości wskazuje na cztery jej obszary: literatura popularna, film popularny, serial telewizyjny i gry komputerowe (s. 67). W sposób rzetelny dokonuje charakterystyki pierwszych dwóch obszarów.

Część trzecią rozprawy stanowi rozdział *Oblicza baśniowości w wybranych obszarach kultury popularnej*. W tej części omówiona została baśniowość na przykładach serii książek o *Harrym Potterze* autorstwa J.K. Rowling oraz trylogii filmowej *Gwiezdne wojny* G. Lucasa. Wybór

tych pozycji w sposób trafny został uzasadniony: „uznaliśmy, że są to dla filmu popularnego i literatury popularnej, utwory, w których jak w soczewce dostrzec możemy charakterystyczne właściwości i klimaty baśniowości występujące w tych dwóch obszarach kultury popularnej” (s. 16). Izabela Symonowicz-Jabłońska zaznacza również, że w książkach J.K. Rowling „można dostrzec i wyróżnić pewne właściwości i wartości współczesnej baśniowości znamienne dla całej, nie tylko literackiej, kultury popularnej” (s. 83). Przedstawiona została fabuła książki z wyszczególnionymi analogiami do baśni, mitologii, wierzeń ludowych, jakie można odnaleźć w serii o Harrym Potterze. Co ważne, Autorka przywołuje zastrzeżenia i zarzuty, jakie pod adresem książek wysuwało między innymi część środowiska chrześcijańskiego i przedstawiciele szkół, jak również podjęła się obrony serii książek, przedstawiając swoje kontrargumenty. Izabela Symonowicz-Jabłońska podkreśliła, że książki o Harrym Potterze zaspokajają ludzi tęsknoty za dzieciństwem, poszukiwaniem przygody, pozytywnymi wartościami taki jak wiara w przyjaźń, książki są również źródłem emocjonalnego wsparcia dla dzieci (s. 110–112).

W podrozdziale *Gwiezdne wojny, czyli baśń na miarę naszych czasów?* Autorka analizuje trylogię G. Lucasa, uwzględniając odwołania do grackich mitologii, legend arturiańskich, filozofii zen, powieści, starych komiksów, filmów Akira Kurosawy czy westernów (s. 119–120). Podkreśla również pedagogiczne aspekty filmów, pisząc: „Saga ukazuje, że walka z przeciwnościami losu jest nieunikniona, w życiu należy kierować się sercem, być tolerancyjnym, empatycznym, a siła człowieka płynie z jego charakteru” (s. 126–127). Autorka konkluduje, że film jest baśnią skrojoną na miarę naszych czasów, ponieważ wyraża oczekiwania i tęsknoty ludzi współczesnych (s. 127).

W podrozdziale *Serial telewizyjny, czyli baśniowy przerywnik codzienności* Izabela Symonowicz-Jabłońska wyjaśnia termin serial, wymienia elementy strukturalne oraz analizuje popularne seriale telewizyjne i telenowe. Zwraca uwagę, że mimo braku fantastycznej cudowności seriale telewizyjne pełne są cudowności świata bezpiecznego i szczęśliwego zakończenia.

W ostatnim podrozdziale trzeciej części, zatytułowanym *Gry komputerowe, czyli odbiorca w roli supermana*, obok opisu i charakterystyki gier komputerowych przedstawiony został fenomen fascynacji grami komputerowymi. Podkreślona jest również baśniowa poetyka charakterystyczna dla gier. Szczegółowo również przedstawione zostały zagrożenia oraz pozytywne aspekty gier komputerowych

W podsumowaniu Autorka wysnuwa tezę, że można wskazać na funkcje wzorcotwórczą, kompensacyjną, eskapistyczną i rozrywkową baśni, opisuje ich znaczenie dla pedagogiki.

Całość pracy stanowi przykład dobrze przemyślanej struktury, która tworzy spójny opis baśniowości obecnej w kulturze popularnej. Bardzo dużym walorem, co należy podkreślić, są bogate odniesienia do literatury specjalistycznej oraz elementów popkulturowych, które świadczą o bogatej wiedzy oraz dokładnych badaniach Autorki.

Recenzowana praca jest bardzo ciekawą pozycją nie tylko ze względu na problematykę, ale również interdyscyplinarność. Autorka korzysta z ujęć psychologicznych, antropologicznych, kulturoznawczych, co w recenzji wydawniczej zaznacza Krystyna Pankowska. Z tego względu praca może być wartościowa dla studentów pedagogiki, zachęcając ich do korzystania z innych dyscyplin naukowych, jak również może pokazać studentom innych kierunków obszerność i różnorodność nauk pedagogicznych.